

Készítették: a Léthatáron Alapítvány munkatársai

A foglalkoztathatóság fejlesztése

JÓ GYAKORLATOK A FOGLALKOZTATHATÓSÁG FEJLESZTÉSÉRE A HAJLÉKTALAN EMBEREK KÖRÉBEN

II.

LÉTHATÁRON ALAPÍTVÁNY MUNKAERŐ-PIACI SZAKKÉPZÉS, KÖZHASZNÚ FOGLALKOZTATÁS

Hajléktalan emberek társadalmi és munkaerő-piaci integrációjának szakmai és módszertani megalapozása
TÁMOP-5.3.2-08/1-2008-0001

Összefogás Közalapítvány

FOGLAK projektiroda

1134 Budapest, Dózsa Gy. út 152.

telefon: (06-1) 238-95-28

Projektiroda: 1084 Budapest, Szentkirályi

u. 22-24., telefon: (06-) 789-62-77

E-mail cím: kmregio@foglakprojekt.hu

Honlap: www.foglakprojekt.hu

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
A munkaerő-piaci szakképzés komplex programja	3
A komplex átképzési program négy szakasza	5
Rövid beszámolók a képzési program első két évfolyamáról	7
A képzési program tapasztalatainak, eredményeinek összegzése	9
A közhasznú belső foglalkoztatás programja	12
Tapasztalatok, összegzés.....	20

Bevezetés

Az alábbiakban egy közel két évtizedes múltra visszatekintő civil szervezet a hajléktalanok rehabilitációjának területén kifejtett tevékenységeinek, programjainak történeti áttekintésére tesz kísérletet. A szervezet, története során számos olyan saját kutatást végzett, amelyekre alapozottan azután kialakította szakmai alapelveit és intézményei működését. Az éppen kiépülő hazai hajléktalan ellátásban, a fedél nélkül élő emberek összetett problémáinak kezelésére irányuló, sok tekintetben máig érvényes és akkor úttörőnek számító szakmai irányelveket fogalmazott meg. Az 1990-es évek elején-közepén a hajléktalan ellátás ekkor már működő intézményei, elsősorban az utcán élők elhelyezésére koncentráltak, ez azonban sem a szállásokon célok nélkül élő emberek számára, sem az intézményeket fenntartó, finanszírozó államnak sem volt jó. Erre az időszakra (1993-94) jellemző volt az is, hogy a hajléktalan emberek felé megnyilvánuló társadalmi szolidaritás is csökkeni látszott, hiszen elmúlt már az első sokk amelyet az utcán, közterületeken élő emberek látványa okozott a legtöbbször, ugyanakkor a kilencvenes évek második felében a társadalom egészére hatottak a mindenkit érintő gazdasági megszorító intézkedések, és a riasztóan magas munkanélküliség, is. Szervezetünk ennek az időszaknak a sajátosságaira, kihívásaira valamint a támogatni kívánt célcsoport igényeire, szükségleteire szabott terveket készített elő és valósított meg annak érdekében, hogy a hajléktalanság, munkanélküliség, alulképzettség egymással szorosan összefüggő problémáira válaszokat találjon. Ez a leírás ezek közül kettővel foglalkozik:

- ***A munkaerő piaci szakképzés komplex programja***
- ***A közhasznú foglalkoztatás programja***

A Twist Olivér és a Léthatáron alapítványok elsősorban hajléktalan emberek segítésére jöttek létre, intézményeikben és egyes szakmai programjaiban ugyan jól elkülöníthetően működtek, de ezek létrehozását, a Mezei György irányításával dolgozó közös szakmai stáb (esetenként külső szakemberek bevonásával) valósította meg.

A két alapítvány az 1990-es évek elején, intézményeinek, a két éjjeli menedékhely és egy átmeneti szálló megteremtésével egyidejűleg a korábbi kutatásainak eredményeit is felhasználva (*a Twist Olivér Alapítvány 92-93-as felmérése az utcán élők körében, a létminimum számítások*) egy komplex, a hajléktalan életmódból adódó több tényező kezelését egyszerre célzó, a lakhatást, a munkaerő piaci helyzetet, illetve a mentális problémákat együtt kezelő rehabilitációs program megvalósításába kezdett.

A munkaerő-piaci szakképzés komplex programja

Az alapítvány szitanyomó és könyvkötő átképző tanfolyamokat indított (összesen három évfolyamot) munkanélküli hajléktalanok számára. A programban a fővárosi hajléktalanszállók 18 éven felüli, legalább általános iskolát végzett munkanélküli lakói vehettek részt.

A képzés résztvevői közül a sikeresen vizsgázók szakmunkás képesítést kaptak, ennek eredményeképpen a korábbinál jobb eséllyel jelenhettek meg a munkaerőpiacon

A hallgatók mindegyike kapcsolatban állt az Alapítvány valamelyik szociális munkásával, aki segítette a különböző ügyek intézésében, az aktuális problémák megoldásában, a tanfolyami részvételben és a szakképesítés hasznosításában. Beszélgetéseik során tisztázták, hogy a programban való részvétel mennyiben szolgálhatja a hallgató társadalmi re-integrációját, milyen további lépésekre van ehhez szükség, a közös munka célja a hajléktalanságból kivezető egyéni út megtalálása. Egy szociális munkás 4-5 fő képzésbe vont ügyfélnek volt segítőtje, esetgazdája. A tanfolyamokat (szitanyomó és könyvkötő) 13 fő elméleti és gyakorlati oktató vezette, a program részét képező mentálhigiénés tréningeket 4 fő pszichológus tartotta. A tanfolyamok ideje 7 hónap, (30 hét) napi 6 óra csoportos foglalkozás és 2 óra korrepetálás, egyéni gyakorlás volt. A könyvkötő tanfolyam 8 hónapos volt, két részből állt, az első modul után betanított képesítést, a végzéssel pedig szakmát kaptak. Voltak, akik az első modul után lemorzsolódtak, kiestek a programból, de a többség 75-80 % eljutott a képzés végéig és sikeres vizsgát tett.

A tanfolyamok előkészítő munkálatai:

- Költségvetések elkészítése
- A szociális munka pontos kereteinek kialakítása
- Oktatási- és vizsgajogositvány megszerzése az Ipari Minisztériumtól
- A Fővárosi Munkaügyi Központ Baross u-i kirendeltségével a munkakapcsolat kialakítása, támogatási kérelem benyújtása
- A program résztvevői részére lakás, lakások bérlése
- A szitanyomó és könyvkötő műhely kialakítása és felszerelése
- Elméleti tanterem, öltöző kialakítása.
- Munkaruha és -cipő beszerzése (adománygyűjtés)
- A konyhafelszerelés beszerzése (adománygyűjtés) 40 fő egyidejű étkeztetéséhez
- Szitanyomó és könyvkötő anyagok beszerzése (adománygyűjtés)

- A képzést vezető elméleti és gyakorlati oktatók felkutatása
- Tematikák, óraterv összeállítása (Szitanyomó és könyvkötő)
- Kapcsolatfelvétel a két szakmában érdekelt vállalkozókkal, a külső gyakorlatok megszervezésének érdekében

A célcsoport

A képzési program elindítását megelőző felmérések alapján megállapítható volt, hogy a sok ezer fővárosi hajléktalan alig pár százaléka él bér munkásként, rendelkezik szerződéses munkaviszonyból származó rendszeres, havi jövedelemmel. Kevesen részesülnek rendszeres ellátásban (5%) rendkívül alacsony a regisztrált munkanélküliek száma (30 % alatti), még kevesebben vannak, akik munkanélküli járadékban vagy jövedelem pótló támogatásban részesülnek. A felmérés szerint a fővárosi hajléktalanok többsége (közel 90 %-a) aktív korú munkanélküli.

A képzési programmal támogatni kívánt csoport további jellemzői:

- az állandó, stabil lakóhely, intimszféra, a személyes tárgyak birtoklásának hiánya,
- az alkalmi munkavégzésre alapozott életforma velejáróiként az időstruktúra, a rendszeres feladatok hiánya,
- a napról-napra, szituációról-szituációra való élés, a napi szükségletek kielégítése, (elsősorban az étel, ital, dohány és kávé) a megtakarításra, beosztásra való képesség torzulása
- egészségkárosodás
- mentális állapot leromlása (önfeladás, depresszió, alkoholizmus)
- kapcsolathány, kiszolgáltatottság
- ismeretvesztés, készségek elvesztése
- iratnélküliség (25-30%-nak rendszeresen hiányzik a személyi igazolványa, és nem rendelkezik TAJ illetve adószámmal)

A komplex átképzési program négy szakasza

1. szakasz:

A tanfolyam hallgatóit az alapítvány szociális munkásai toborozták összesen hét fővárosi menhelyről, az alapítványaink már említett intézményein kívül, pl. a Dózsa György és a madridi úti hajléktalan szállókról. A programba bevonni kívántak életútjának feltérképezése volt az első feladat (mélyinterjúk készültek valamennyi jelentkezővel). A személyiség és fizikai állapot felmérése a pszichés állapot feltérképezése a szociális munka eszközeivel történt, a szociális munkás és a kliens közös munkával aktuális problémalistát állít össze, elemzik a problémák okait, összefüggéseit, lehetséges megoldási módjait. A megismerkedés mellett a beszélgetések, segítettek „elültetni” az ügyfelekben hogy helyzetük rendezhető, ennek érdekében tudnak és képesek tenni. Orvosi vizsgálat került sor annak megállapítására, hogy a hajléktalan munkavégző képessége mennyire változott meg és a változás mennyire tartós. Ennek a szakasznak feladata volt a hiányzó iratok beszerzése és a kapcsolatfelvétel a munkaügyi központtal (regisztráció). Az első szakaszt az ügyfél és az alapítvány között létrejött képzési szerződés létrejötte zárta le.

2. szakasz:

Az utcán vagy éjjeli menedékhelyeken lakók számára olyan lakhatási körülményeket kellett biztosítani, amelyek lehetővé teszik a rendszeres tevékenységet, a pihenést, a fizikai állapot javulását. Ennek érdekében számukra átmeneti szállón kellett elhelyezést találni, illetve közös „albérletet” biztosítani, lakást bérelni részükre.

Az átképzési programba való „becsatlakozással” a résztvevők a korábbi bizonytalan lakhatási körülményeik közül tehát, nagyobb biztonságot nyújtó intézményes elhelyezést nyertek, vagy a „kollégiumként” funkcionáló bérlakásokban kaptak helyet. A bérlakásban elhelyezettek számára, az intézményhasználatból egy jóval önállóbb ugyanakkor felelőségekkel is járó életmód kialakítását akartunk biztosítani, hiszen itt a lakókörnyezetük normáihoz, értékeihez való igazodás is nagy fontosságú volt.

Tekintettel arra, hogy a tréning egész napos elfoglaltsággal járt, a résztvevők elestek szokott jövedelemszerző tevékenységeiktől (alkalmi munka, gyűjtögetés, stb.), az első átképzési támogatás megérkezéséig előleget kaptak, valamint minden résztvevő számára napi háromszori étkezést biztosítottunk.

Az egészségi állapot lehetőség szerinti javítása érdekében megszerveztük a résztvevők folyamatos orvosi gondozását, az ehhez szükséges gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök (fogsor, szemüveg, stb.) beszerzését.

3. szakasz:

A rehabilitáció fő terepe az a programba bevontak számára a mentálhigiénés szakember által tartott csoportos tréning volt, amelyet az egyénre szabott szociális munka egészített ki.

A csoportos foglalkozások céljai: a normatartási készségek erősítése, csoportnormák kialakítása, elfogadása, számonkérése, és fokozódó követelmények állítása. Az önbizalom, önismeret fejlesztése. (A csoporttechnikák alkalmazása mellett pszichológiai vizsgálatokra is sor került.)

A hajléktalanok többsége alkoholproblémával is küzd. Noha valódi elvonókúrára nem vállalkozhattunk, a probléma kezelésére további egyéni és csoporttechnikákat alkalmaztunk.

A csoportvezetők és a szociális munkások a személyiség rehabilitációs tréning során folyamatos együttműködést tartottak fent.

A mentálhigiénés szakemberek feladata volt a kapcsolat nélküli emberek alkalmazkodásának, az alkalmazkodásból, a közös tevékenységből, az egymás elviseléséből fakadó feszültségek kezelése, a konfliktuskezelési technikák megismertetése, gyakoroltatása is.

4. szakasz:

A szakmák elméleti és gyakorlati oktatását követően, az alapszintű ismeretek elsajátítása után, a hallgatók külső gyakorlóhelyeken, vállalkozóknál, termelő egységeknél való elhelyezése következett.

A munkába állás elősegítésére az átképző tanfolyamok befejezése előtt „nyílt napot” szerveztünk, ahová meghívtuk a szakma képviselőit, vállalkozókat, "házhoz hozva" ezzel a munkaerőpiacot. Emellett munkahelyeket próbáltunk felkutatni a végzős hallgatók számára, kapcsolatot kerestünk az iparág képviselőivel, munkakapcsolatot alakítunk ki a szakmai szövetségekkel. Az elhelyezkedéssel, munkába állással nem fejeződött be a segítő tevékenység. A munkahely megtartása, a tartós lakhatási körülmények fenntartása, ezeknek a gondoknak a megoldásában való segítség és ezek nyomon követése volt a tanfolyam utolsó szakasza. Az alapszintű elsajátítás után vizsgát tettek (I. modul), elméletből és gyakorlatból is.

Rövid beszámoló a képzési program első két évfolyamáról

„1995 őszén könyvkötő átképző tanfolyam szervezésébe kezdtünk. A szociális munkások segítettek az érdeklődőknek annak mérlegelésében, hogy érdemes-e részt venniük a tanfolyamon. A szakmaszerzés, a munkaerő piaci pozíciók javulása mellett sokakat vonzott a bár csekély, de biztos jövedelem. Felhívtuk a figyelmüket arra, hogy az átképzési támogatás összege - a minimálbér 75%-ának 110 %-a, a levonások után 1995-ben mintegy 8600 Ft - csak nyomorszintű megélhetést tesz lehetővé, próbáljanak meg a tanfolyam mellett munkát vállalni.

Szeptember 25-én két csoportban, 36 tanulóval megkezdődött a képzés első, 1996 januárjáig tartó, betanított munkás szintű féléve.

Az első átképzési támogatások megérkezéséig (december közepéig) a tanulóknak heti 2000 Ft előleget fizettünk, emellett tanítási napokon fél áron meleg ebédet biztosítottunk.

A tanfolyami részvétel önmagában is hozzájárul a társadalmi re-integrációhoz: legalább a tanulmányok idejére perspektívát ad, strukturálttá teszi a napokat, heteket, feladatot ad, mentális teljesítményeket vár el. Elengedhetetlenek tartottuk ugyanakkor, hogy a hallgatók mindegyike mellett álljon egy-egy szociális munkás, aki segít a tanulást nehezítő, a hajléktalanságot előidéző vagy a hajléktalanságból eredő problémák megoldásában, a tanulmányok hasznosításában, és akivel közösen hosszú távú célokat, stratégiát lehet kialakítani. Az ősz folyamán négyen lemorzsolódtak. Január közepén 32 hallgató - 25 férfi és 7 nő - tett vizsgát. Átlagéletkoruk 40,7 év. Közülük tizenegynek korábban nem volt szakmája. Mindegyikük úgy tervezte, hogy január után is folytatja tanulmányait, és szakmunkás képesítést szerez.”

„A szitanyomó tanfolyamra 42 hallgató iratkozott be. Kilencen lemorzsolódtak, mind a 33 fő, aki végigjárta a kurzust, sikeres vizsgát tett és szakmunkás bizonyítványt szerzett. A tanfolyam befejezése után közülük 31 fővel készült - előzetes szempontok alapján - részletes, az életút egészét felölelő interjú. A további adatok e 31 főre vonatkoznak.

A hallgatók átlagéletkora 40,5 év; a legfiatalabb hallgató 20, a legidősebb 57 éves, valamennyien férfiak. A Twist Olivér Alapítvány 92-93-as felmérése során az utcán találtak átlagéletkora 43,9 év volt. A hallgatók közül a tanfolyam előtt csak általános iskolát végzett 6 fő, nappali tagozaton szerzett középfokú végzettséget (szakmunkásképzőt, szakközépiskolát, gimnáziumot végzett) 18 fő, munka mellett tanult és lett szakképzett vagy betanított munkás 7 fő. Összességében 7 főnek van építőipari, hatnak vasas, négynek szolgáltató, kettőnek

egészségügyi, egynek étel-miszer-, egynek vegyipari szakképesítése. Képzettség tekintetében a hallgatók megelőzik a hajléktalanok összességét, sőt, az országos népességet is. A 8 osztályt végzetek aránya az országban 36,3 %, a hajléktalan-felmérésekben mindenütt 35 % felett van, nálunk csak 19,4 %; a szakmunkásképzőt jártak aránya a népességben 14,8 %, a hajléktalanok körében 17 és 39,5 % közötti, nálunk 54,8 %. Az érettségizettek aránya a népességben 18,5 %, a hajléktalanok között 7-17 %, nálunk 25,8 %. (Az országos adatokat az 1990-es népszámlálásból, a hajléktalanok adatait 1990 és 1993 közötti különböző felmérésekből vettük.) A hallgatók nem dolgoztak mindvégig szakmájukban; fejenként átlagosan 5,3 foglalkozásról számoltak be.

A tanfolyam végén az elhelyezkedés elősegítésére összegyűjtöttük a végzetek utolsó munkahelyéről a MIL-lapokat. A munkáltatók 28 MIL-lapot küldtek meg (egy hallgató nem volt még állásban). A MIL-lapok tanúsága szerint utolsó állásában eredeti képesítése alatti szinten dolgozott 12 fő, azonos szinten 14. Az utolsó munkaviszonyok átlagos időtartama 635 nap volt, vagyis 1 év 9 hónap, de úgy, hogy húszan egy évnél, öten ráadásul egy hónapnál is kevesebbet töltöttek utolsó munkahelyükön, egy fő viszont több, mint 17 évet. Az utolsó munkaviszony a lehetséges munkaviszony (a nappali tanulmányok befejezésétől a tanfolyam kezdetéig tartó időszak) 8 %-át teszi ki. Munkanélküliként - az utolsó állástól a tanfolyam kezdetéig - átlagosan 1629 napot töltöttek a hallgatók, vagyis 4 év 5 hónap 19 napot, ez a lehetséges munkaviszony 21 százalékát teszi ki. 11 fő volt regisztrált munkanélküli, 9 jövedelempótlós, egynek éppen a tanfolyam kezdetén járt le a járadéka, egy pedig nem működött együtt a munkaügyi központtal. A nem regisztráltak átlagosan 1807 napon át voltak munkanélküliek, vagyis majdnem 5 éven át, így ekkor már nem voltak jogosultak munkanélküli járadékra. A tanfolyamot sikeresen elvégzetek a hajléktalanok átlagánál jobb helyzetű rétegből kerülnek ki: valamennyien szállón laknak már a tanfolyam kezdetén (ha csak fapadoson is), fiatalabbak, kevésbé régen hajléktalanok, magasabb az iskolai végzettségük." Az első két tanfolyamon a beiratkozottak 58, 79 illetve. 86 %-a tett sikeres szakképesítő vizsgát; a növekvő arány annak tudható be, hogy az első tanfolyam után hasznosítottuk a korábbi képzések tapasztalatait. A speciális tanfolyami programok (szociális munka, vállalkozási ismeretek és a hozzá csatlakozó tréning, stb.) elősegítették, hogy a végzetek - szita-nyomóként (1996-ban 54 %) - munkába álljanak."

A képzési program tapasztalatainak, eredményeinek összegzése

- A programba jelentkezők elsődleges motivációja talán az átképzési támogatás valamint a képzéssel járó lakhatás volt, ez menet közben azért érezhetően a már elért sikereknek is köszönhetően változott, eleinte kevesebb, később nagyobb rendszerességgel jártak az elméleti és gyakorlati órákra, rendkívül komolyan vették a vizsgát, tanultak és dolgoztak.
- Már az első, szervezési szakasznak voltak értékes tapasztalatai és látható eredményei – sok a programba bevont ügyfélről derült ki, az alap iratok pótlását követően, hogy valamilyen rendszeres pénzbeli ellátáshoz juttathatók (munkanélküli ellátás, rokkant nyugdíj stb.)
- A program második-harmadik szakasza, (a lakhatás megszervezése és a mentálhigiénés felkészítés) is szakmailag megalapozott, jó elképzelésnek bizonyult, (még az időközben lemorzsolódottak tekintetében is), függetlenül a program egészének teljesülésétől. Hiszen, a képzés a résztvevők számára 8-9 hónapon át biztonságot, nyugalmat adott, kikerülhettek a megszokott körökből és tevékenységekből. Ezalatt az idő alatt visszaépülhetett a napi időstruktúra, a reggel, délben, este, volt idejük a velük foglalkozó szociális és mentálhigiénés szakemberek segítségével valóban „csak önmagukkal foglalkozni”. Ugyanakkor elmondható, hogy sajnos a havi jövedelem beosztásra tett erőfeszítések jóval kevésbé voltak sikeresek, nagyon erős maradt a hajléktalan életmódban rögzült általában napokban, legfeljebb egy hétben való gondolkodás, tervezés. A havi beosztásra való áttérés sikertelenségének további oka lehet az erre rendelkezésre álló idő rövidségén túl, az is, hogy a résztvevők jövedelme egyrészt meglehetősen alacsony volt, másrészt olyan adminisztratív problémák is nehezítették ezt a folyamatot, mint az, hogy a munkaügyi kirendeltség az átképzési támogatásokat többször is hibásan, vagy késve küldte meg. Érdekes tapasztalat volt az is, hogy a külső munkahelyen gyakorlatot szerzők, munkaadójuktól napi vagy heti bérézést kértek.
- Fontos eredménynek tekinthetők a fizikai és lelki egészségügyi vonatkozású tapasztalatok is. A kilencvenes évek eleji drasztikus pszichiátriai ágyszám csökkentés hatásait valamennyi szociális ellátó intézmény érezhette, a hajléktalan segítő intézmények pedig különösen. Programunkba is számos, depressziós és epilepsziás illetve

egyéb pszichés betegséggel élő bekerült, de sajnos a számukra a tanfolyam végeztével védett munkahelyet nem találtunk, így nekik ez legfeljebb egy rövid, nyugodt szünetet jelenthetett hajléktalan státusukban. A képzés során a rendszeres orvosi jelenlétnek köszönhetően derültek ki betegségek és kezdődhetett meg kezelésük is, néhány esetben ezek a munkaképesség csökkenés megállapításához vezettek később.

- A résztvevők szociális kapcsolataiban is jelentős pozitív változásokat hozott a program, egy-egy csoporton belül összetartás egyfajta csoporttudat alakult ki, ezek legszébb példái az egymást a tanulásban és a gyakorlati foglalkozásokon segítő megnyilvánulások voltak, ugyanakkor a kohézió kevésbé szerencsés megjelenéseként néhányan tapasztalhatóan más csoportokkal elutasítók voltak. Baráti társaságok jöttek létre, miután a csoportok koedukáltak voltak párkapcsolatok is alakultak a képzés ideje alatt. Akadt a résztvevők között olyan is, aki helyzete megszilárdulását érezve és a programban való sikereitől felbátorodva, látta elérkezettnek az időt, hogy felvegye a kapcsolatot a szülőkkel, rokonokkal, vagy volt munkatársaival.
- A választott szakmákkal kapcsolatos tapasztalatok: A szitanyomó szakma kiválasztásánál a szempont az volt, hogy kis befektetéssel egy könnyen megtanulható, eladható szakmát tanuljanak, ezzel egyidejűleg vállalkozási ismereteket is oktattunk. Illúzióknak bizonyult azonban az, az elképzelés, hogy az újonnan szerzett szakmai ismeretek mellett a gyakorlatban is sikeres önálló vállalkozóvá váljanak a programban résztvevők. A tanfolyam ideje alatt már 6-8 ember külső munkahelyen szerzett gyakorlatot, az összes végzős hallgató közül kb. ugyanennyien (25-30%) voltak azok, akik az új szakmájukban tartósan elhelyezkedtek.
- A könyvkötő képzés sem bizonyult olyan sikeresnek, mint azt eleinte gondoltuk, hiszen a könyves szakma ekkora már teljesen átalakult, leépült – a nagy nyomdák tönkrementek, vagy halódtak. A még működő cégeknél hatalmas könyvkötő gépek vették át munkát, az egész könyves szakma teljesen átalakult szervezetileg és technikailag is. A „kézművességre” nem volt a piacon kereslet, illetve ehhez az újonnan képzetteknek a gyakorlata bizonyult kevésnek. Összességében azért itt is 30% körüli az elhelyezkedettek száma.

A komplex program eredményességének vizsgálatakor az alábbiak összegezhetők:

A hajléktalanná váláshoz vezető és az azt követő (4-5-10) év során kialakult majd rögzült hátrányok leküzdéséhez a programidő 8-9 hónapja kevés a munkaerő piaci és személyes rehabilitáció ennyi idő alatt legfeljebb elindítható. A tapasztalataink szerint a „friss” szakma legyen az bármennyire is jól választott és kurrens nem nyújt elég lehetőséget és biztonságot.

A munkaerő-szabadpiaci körülményeknek és követelményeknek ezek az emberek a képzés befejezése után még nem tudtak megfelelni, be kellett látni, hogy szükség van a rehabilitációs folyamatban egy további „védett munkahely” szakaszra is. A komplex képzési programot támogató munkaügyi központtal az együttműködés a három év alatt folyamatosan változott. Az első évben még a képző intézményt, az alapítványt támogatta, második évben a csoportos képzést és jelentkezést fogadta csak el, harmadik évben már csoportot egyáltalán támogattak, csak egyéneket és az egyének támogatása is igen nehézkesen, rengeteg hibával és problémával járt. Ezek a tapasztalatok és körülmények vezettek el a képzési program végéhez és indították el a szervezetnél közhasznú belső foglalkoztatás megtervezését.

A közhasznú belső foglalkoztatás programja

A belső foglalkoztatás, Fővárosi Munkaügyi Központ, a Foglalkoztatási Tanács, a Fővárosi Önkormányzat Szociális Alapítványa és a Soros Alapítvány támogatásával 1997-től vette kezdetét. A Fővárosi Munkaügyi Központtól 15 hajléktalan munkanélküli közhasznú foglalkoztatására kaptunk lehetőséget.

A programban foglalkoztatott munkanélküliek és az alkalmazott vagy megbízott szakemberek:

A programmenedzsmentben alkalmazottak:

- 1 fő programmenedzser
- 1 fő pénzügyi szakember
- 1 fő adminisztrátor
- A foglalkoztatni kívánt munkanélküliek:
 - 2 fő raktári segédmunkás
 - 2 fő mosodai munkás
 - 4 fő csomagmegőrző
 - 3 fő karbantartó
 - 1 fő gépkocsivezető
 - 3 fő ételosztó
 - 1 fő kertész technikus szakmunkás
 - 3 fő kertészeti segédmunkás

A foglalkoztatás közvetlen szervezését, irányítását végző szakemberek:

- 1 fő munkavezető
- 1 fő raktáros, szociális asszisztens
- 1 fő gondnok

Az előkészítő (rekrutációs, szelekciós, motivációs), a pályaorientációs, és a mentálhigiénés megvalósításában közreműködő szakemberek:

- 2 fő szociális munkás
- 1 fő pszichiáter

Az alábbiakban az elmúlt tíz évből származó szakmai beszámolók részletei következnek, amelyekből a résztvevők számán és összetételén kívül a szakmai tartalom változásai is nyomon követhetőek, és az is, hogy a folyamatosan változó támogatási lehetőségek és a szervezet lehetőségei miként befolyásolták a közhasznú foglalkoztatás programját. A beszámolókból kitűnik az is, hogy legalább két korszakra bontható a program történetileg, egy 1997-2002 közötti szakaszra illetve egy 2002-2009 közötti időszakra.

1997

A programba olyan hajléktalanokat vontunk be, akik az elsődleges munkaerőpiacon szociális körülményeik, illetve személyiségi állapotuk miatt esélytelenek voltak. A belső foglalkoztatást elsősorban szociális intézmények üzemeltetésére, karbantartására, illetve új létesítmények kialakítására szerveztük. Pozitív, motivációs erőnek szántuk, hogy ezek az emberek munkájukkal hasonló sorsú társaikat jobb életkörülményekhez juttatják. A foglalkoztatási program célja, hogy a rehabilitáció során olyan kedvező változásokat érvényesítsünk el, melynek következtében a program résztvevői 10-12 hónap múlva eséllyel tudjanak kilépni az elsődleges munkaerőpiacra. Ekkor a rehabilitációs folyamat még nem szakad meg, hanem a gondozási együttműködés az önfenntartás szociális ponton kívüli előkészítésére irányul. Az ezt követő újabb fázis egyre csökkenő szociális támogatással (támogatott lakhatás, utógondozás) még mindig fenntartja a kapcsolatot a már elsődleges munkaerőpiacon dolgozó és a lakáspiacon lakhatási lehetőséget szerző korábbi együttműködő partnerrel.

Közel fél év elteltével a programban 29 hajléktalan kívánt bekapcsolódni, közülük öten - talán a bürokratikus nehézségek, vagy az életmódváltás nehézségeinek felmérése után mégis úgy döntöttek, hogy nem kapcsolódnak be a programba. Hosszabb-kevesebb ideig végül is 24 ember dolgozott. A programba belépők átlag életkora 44 év, ez valamivel magasabb, mint az éjjeli menedékhelyeken mérhető 39,6 év. A programra jelentkezők több mint fele szakmunkás végzettségű, további 2 embernek érettségije illetve felsőfokú végzettsége volt. Csupán alig több, mint negyedük volt szakképzetlen. Alkalmazásuk előtt átlagosan 2,5 évet töltöttek munka nélkül, utolsó munkahelyükön átlagosan 13 hónapot dolgoztak. A szakmunkásoknak több mint egyharmada már nem szakmájában, hanem képzettséget nem igénylő munkakörben alulfoglalkoztatott volt.

A jelenleg munkaviszonyban állók közül - előző munkanélküli karrierje miatt - mindenfajta ellátásra jogosulatlan volt több mint a fele. Az alkalmazottak másik felét két kisebb csoportra oszthatjuk - az alacsonyabb jövedelmet jelentő munkanélküli ellátást közhasznú munkára felváltók és az ellátásra ugyan jogosultságot megszerzők, de ennek ellenére ezt igénybe nem vevők csoportjára. A program sikerét két előre látható, de végig nem gondolt eleme erősen befolyásolta:

1. a magas fluktuáció - a munkára jelentkezők fele vagy el sem kezdett dolgozni, vagy egy hónapon belül kilépett (a klasszikus szociális indítékok - mely szerint az első fizetésig megélhetésük bizonytalan - nem igazán jöhetnek szóba, hiszen napi háromszori étkezést és ezen felül előleget kaptak ledolgozott napjaikra),

2. a programban tartósan résztvevők egy része, nyilván gyengébb fizikai állapota miatt is választotta a programot munkaviszonyának. A tartósan bekapcsolódottak mintegy fele munkaviszonyának egynegyed részét betegállományban töltötte. (Az országos átlag alig haladja meg a 10 %-ot.) A hajléktalanság ideje alatt legyengült szervezetű emberek olyan egészségkárosodást szenvedtek, melyek szinte mindegyik táppénzes betegnél egyben kórházi kezelést is igényeltek.

1999

A programban résztvevők adatai:

Legutolsó bejelentett munkaviszonyuk átlagosan öt évvel korábban volt, egyharmaduknál 5 év felett volt a munka nélkül, illetve alkalmi munkával eltöltött idő. Az utolsó munkahelyről azt tudjuk még, hogy átlagosan egy év két hónapig tartott. A programban résztvevők több mint fele kevesebb, mint fél évet töltött ezen az utolsó munkahelyen, ahol sokan már végzettségük alatti munkaköröket láttak el, parkettás takarítóként, víz-gázszerelő portásként dolgozik. A program során elképzeléseink szerint a visszagyakorlandó elemek: a strukturált idő, a munkaszervezetben való tevékenység, a munkafolyamatok szervezése, a halasztott szükségletek kielégítése.

Úgy gondoljuk, hogy ez a 10-14 hónapnyi védett körülmények között való foglalkoztatás nyithat teret annak, hogy utána reálisan el lehessen dönteni, hogy valaki az elsődleges munkaerőpiacon kíván elhelyezkedni, vagy ha fizikai állapota annyira megromlott, hogy az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedés reménytelen, s számára valamely társadalombiztosítási ellátás igénybevétele merül fel reális lehetőségként

1999-ben 21 munkahelyen 41 főt foglalkoztattunk. A programba bekapcsolódók átlagéletkora 43 év. 26 fő 41 és 50 év közöttiek, 5 fő 50 éves kora után kezdett el nálunk dolgozni. A foglalkoztatottak közül 18 embernek 8 általános iskolai végzettsége volt, 19 embernek szakmunkás végzettsége, kettőnek érettségije és kettőnek felsőfokú végzettsége volt. Minden második szakma építőipari (10 fő). A 41 emberből 7 fő egy teljes évet - 365 napot - dolgozott nálunk. 21 fő a belépésétől az év végéig a program résztvevője volt. A 41 ember átlag 144,5 napot dolgozott a programban. Sikeresnek mondható 22 fő, akik 260 napot, s sikertelennek 19 fő, akik alig több mint egy hónapot - 33,5 napot tevékenykedett. Minél idősebb valaki, annál inkább igyekszik munkahelyét megtartani, azaz annál több az esély, hogy a programban sikeresen vegyen részt. Ez azonban az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésének esélyeit is csökkenti. A 41 ember munkaviszonya alatt ledolgozható munka-

napok 74 %-a alatt végzett munkát, a munkanapok 14 %-át betegszabadság, 7,8 %-át rendszer évi szabadság, 4,1 %-át igazolatlan hiányzás tette ki. A programban résztvevők egyharmada minden munkanapot ledolgozott, valamivel többen (14fő) igazolatlanul is mulasztottak. Minden negyedik munkavállaló - 10 ember - volt hosszabb-rövidebb ideig betegállományban.

A programban résztvevők munkaköre az alapítvány működésével volt kapcsolatos. Így előnyben voltak azok, akik építőipari szakmával rendelkeztek. 1999-ben közhasznú munkások végezték el az egyik éjjeli menedékhely fűtésének korszerűsítését, újították fel egy másik éjjeli menedékhely vizes blokkját, készítették el a raktár fűtését, alakítottak ki egy csomagmegőrzőt. Ugyancsak közhasznú munkások tartották karban az alapítvány négy intézményét. Ketten folyamatosan ételosztó-takarítóként dolgoztak, míg három gépkocsivezető elsősorban adományokat gyűjtött össze és szállított.

A munkakörök különböző mértékben kívánnak meg önállóságot, illetve szakmai hozzáértést. Kezdeti időben mindenki segédmunkásként kezdett, és személyiségállapotának és szakmai tudásának megfelelően került nagyobb önállóságot igénylő munkakörbe.

A program résztvevői munkavégzésük mellett csoportfoglalkozásokon értelmezték munkavégzéssel megváltozott helyzetüket, csoporton belüli konfliktusaikat.

A foglalkoztatást megelőzte, hogy a program minden egyes résztvevője egy-egy szociális munkással alakított ki személyes, hosszú távú kapcsolatot. A kapcsolat először a hiányzó iratok pótlására és azon feltételek megteremtésére irányult, amelyek lehetővé tették, hogy munkát vállalhassanak, (egészségügyi problémák rendezése, ruházat kiegészítése, szálláslehetőségek felkutatása, segélyek intézése, stb.).

A szociális munkásokkal való további kapcsolat a program utáni, távlati célok megfogalmazására, és azok megvalósítására irányult (jogi problémák rendezése, elő-takarékosság, átképzési tervek, távlati lakhatási célok megfogalmazása, elhelyezkedési tervek, nyugdíjazáshoz munkaviszony igazolások összegyűjtése, orvosi vizsgálatok, stb.)

2007

A közhasznú foglalkoztatási program indítása

A program elindításában – a korábbi évekhez hasonlóan – mint közreműködő és finanszírozó partner az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fővárosi Hajléktalanok Álláskereső Irodája nyújtott segítséget. (2008. évtől a hivatalos elnevezése: „Haller utcai kirendeltség”)

Az ÁFSZ-hez benyújtott támogatási kérelem három szakmunkás (szociális asszisztens, festő, sofőr) és három segédmunkás státusz finanszírozását tartalmazta 2007. márciusától egy éves időtartamra. A támogatandó státuszokat határidőre sikerült feltölteni, a leendő munkavállalókkal a szerződéseket megkötni. A korábbi éveknek megfelelő gyakorlat alapján az új munkavállalók között szerződést kaptak olyan korábbi munkatársak is, akiknek a munkájára az alapítványnak – intézményi érdekekből - elengedhetetlenül szüksége volt, vagy akinek a gondozási folyamata ezt indokoltta. (4 fő)

A programban érintettek főbb mutatói

A program indításakor belépett hat munkavállaló közül mindannyian „felvették a munkát” és az indított csoportból hárman teljesen kitöltötték az egy éves szerződésüket.

A kilépők következtében a 2007.-évi foglalkoztatási programban mindösszesen tizenkét munkavállaló fordult meg. (Ebbe a számba azok a munkatársak kerültek be, akikkel szerződésükre került sor és legalább egy munkanapot ledolgoztak)

A kilépettek közül:

1 fő büntetés végrehajtási intézménybe került

2 fő „eltűnt”, lemorzsolódott.

3 fővel közös megegyezés alapján szerződést bontottunk.

Ez utóbbi kategóriában volt olyan, aki lakhelyet váltott és volt, aki másik munkahelyet talált magának. A programot befejező hat munkatársnak kifejezett igénye volt – újraindítás esetén - a programban maradás. Jellemző, hogy a programban az elejétől a végéig kitartó három munkatárs közül mindhárom párkapcsolatban, saját vagy bérlakásban él és már korábban is az alapítvány alkalmazásában állt.

A programban résztvevő tizenkét fő közül:

5 fő közös háztartásban élt valakivel,

2 fő valamilyen saját bérlakásban, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben lakott,

4 fő Budapest valamelyik hajléktalanellátó intézményében lakott,

1 fő a Twist Olivér alapítvány Fóti úti intézményében lakott.

Az érintett 12 főből négyen voltak negyven év alatti munkavállalók, igaz ebből is ketten éppen a korhatáron voltak már amikor munkába álltak. Elmondható, hogy programunkban inkább zömében olyan, ötvenedik életévükön túli munkatársak vettek részt, akik már csak a koruknál fogva is hátrányt szenvedtek volna a munkaerőpiacon. Hátrányos helyzetükre – természetesen - ráerősített hajléktalanságuk is. Jellemzően inkább ők voltak azok, akik hosszabb munkanélküliség után kezdtek el nálunk dolgozni.

A programban foglalkoztatott munkatársak által ellátott feladatok, elvégzett munkák

A csoport tagjainak gyors cserélődése rányomta bélyegét az évre. Munkatársaink közül hárman is voltak, akik alig egy hónapot dolgoztak a programban, de a többi kilépő sem dolgozott egy fél évnél többet. A kilépések következtében a programon belül szinte állandósult a létszámhiány, sőt az augusztusban megüresedő szociális asszisztensi státusz (adományszervező) a program végéig nem is került feltöltésre. A létszámváltozások a munkaszervezést is rendkívül megnehezítették.

A programban résztvevő munkatársak közül:

1 fő általános sofőri feladatokat látott el

1 fő sofőri feladatokat látott el az utcai szolgálatnál

3 fő az Isola ételosztó – takarítói státuszát látta el,

3 fő festőként dolgozott

1 fő adományokat gyűjtött

4 fő segédmunkásként dolgozott.

Munkatársaink többek közt: részt vettek az Isola Éjjeli menedékhely karbantartási munkáiban, a Twist Olivér Alapítvány Fóti út 4. alatti épületének felújításában. Rendkívül értékes munkát végeztek az utcai szolgálat részére vásárolt iroda-faház felújításával és összeszerelésével.

(készítette: Zánócz Krisztián)

2008

Az alapítvány történetében 11 éves múltira visszatekintő közhasznú foglalkoztatási programot idén is elsősorban intézményeink üzemeltetésére, karbantartására, szerveztük. Első lépésként 2008. januárban támogatási kérelmet nyújtottunk be, együttműködő partnerünkhöz az Állami Foglalkoztatási Szolgálat Haller utcai Munkaügyi Kirendeltségéhez. Ahogyan az elmúlt években is, a cél az volt, hogy az elnyert támogatással, lehetőleg egy teljes év során biztosíthassunk munka lehetőséget hajléktalan munkavállalók részére. A

kirendeltség vezetésében az év elején fontos változás történt, az Állami Foglalkoztatási Szolgálat új, ideiglenes vezetőt nevezett ki a munkaügyi központ élére, az összesen 12 fő foglalkoztatását támogató hatósági szerződést februárban már az új igazgató hagyta jóvá. A foglalkoztatni kívánt 6 fő segéd és 6 fő szakmunkás bér és járulékainak 80%-os támogatásán kívül, munkaeszközök valamint munkaruha beszerzésére kaptunk támogatást a program megvalósításához.

A közhasznú foglalkoztatás program résztvevőinek adatai:

A program indításakor a korábbi évek gyakorlatának megfelelően egy hónap állt rendelkezésre, hogy munkavállalókat találjunk a 12 státusra.

A résztvevők kiválasztásának feladatát egy fő programvezető szociális munkás látta el. A belépéskor a foglalkoztatottjaink többsége átmeneti szállókon lakott, összesen 7 fő, közülük 4-en a Twist Olivér Alapítvány fóti úti átmeneti szállóján, a többiek munkavállalói szempontból bizonytalanabb lakhatási körülmények közül érkeztek (szívességi lakáshasználat, éjjeli menedékhelyek). Ahogyan a korábbi években, idén is átmeneti nehézséget jelentett az, hogy az előző évi már lezárult program résztvevői közül azokat, akik rövidebb ideig vettek részt a programban és munkájukkal fontos intézményeink működését fenntartó feladatokat láttak-látnak el

(mint pl. az éjjeli menedékhelyen való takarítás-ételosztás) pótoljuk, illetve az induló programba újra bevonjuk.

A 2008-as év során februártól kezdődően összesen 30 fő számra nyújtott munkalehetőséget a közhasznú foglalkoztatás, a résztvevők 30%-a lakott a saját intézménynek számító fóti úti átmeneti szállón, további 27%-uk valamelyik fővárosi átmeneti szálló lakója volt, munkavállalóink 37%-nak a munkába álláskor bizonytalanak mondható lakhatása volt (utca, menedékhely, ideiglenes szívességi lakáshasználat). Megfigyelhető volt, hogy a munkába állást követően a foglalkoztatottak több mint 50%-ának lakhatási körülményei változtak pozitív irányban. A résztvevők átlag életkora 46 év volt, átlagosan 4 hónapig dolgoztak a programban, nagyobb fluktuáció (több mint háromszoros) a segédmunkás munkakörben volt tapasztalható, összesen 19 fő, a szakmunkás munkakörökben csak kétszeres volt „forgás” összesen 11 fő dolgozott a 12 hónap során. Érdekes módon a legnagyobb fluktuáció a már említett intézményi szükségletet ellátó segédmunkások körében volt (9fő), a menedékhely takarítói-ételosztói feladataira jelentett a legnagyobb problémát megfelelő, állandó munkavállalót találni.

Sajátos különbség mutatkozik a munkában töltött hónapok átlagszámításánál akkor, ha a program indításkor felvett 12 főt vesszük, ez 3,8 hónap, illetve ha a program lejártakor munkaviszonyban lévő 12 főt nézve ez a szám már 7 hónap. Világosan látszik, hogy a rövid határidővel való feltöltéskor bevont, motiváltságuk, képességeik, körülményeik szempontjából kevésbé vizsgált munkavállalók kisebb számban tudták megragadni program kínálta előnyöket, mint a későbbiekben a fentieket is tekintetbe vevő válogatás során felvett résztvevők.

A munkaviszony megszűnésének leggyakoribb oka, 10 esetben a munkavállaló részéről történő felmondás volt, 5 fő esetében erre a szerződést követő első hónapban került sor, szinte kivétel nélkül, azért mert a kevésbé kötött, ugyanakkor nagyobb jövedelemmel, és nem utolsósorban napi bevétellel is kecsegtető építőipari, nem szerződéses, alkalmi munka mellett döntött az ügyfél.

A másik gyakori oka a munkaviszony megszűnésének a munkáltató a próbaidő alatti felmondása volt, (jellemzően az első 30 napban, de akadt olyan is, két fő, aki, a munkaszerződés megkötése után nem vette fel a munkát) kivétel nélkül, minden esetben azért került erre sor mert a munkavállaló nem jelentkezett, eltűnt, közülük a legmagasabb a száma, azoknak, akik utcáról, fapadról, vagy alkalmi szívességi lakáshasználatból jártak be dolgozni.

A programvezető szociális munkás feladatai:

- A programok működtetéséhez szükséges képviselő feladatait látja el, kapcsolatot tart az együttműködő társszervezetekkel, munkaügyi kirendeltségekkel, állásközvetítő irodákkal stb.*
- A közhasznú munkavállalók körében korlátozottan gondozási feladatokat is ellát, kapcsolatot tart és együttműködik a programban résztvevő ügyfelek lakhatását biztosító intézményével, azok segítő szakembereivel, ez a gyakorlatban a legtöbbször az ügyfelek jellemző problémáihoz köthető szociális ügyintézés jelenti. (iratpótlás, szálláskeresésben nyújtott segítség, segélyügyintézés)*
- A programvezető szociális munkás feladata a támogatott munkavállalók kiválasztása, az esetlegesen megüresedő munkakörök feltöltése érdekében az álláslehetőségek meghirdetése.*
- A közhasznú foglalkoztatási program adminisztrációs feladatai: munkaszerződések megkötése, az alapítvány könyvelőjének részére a munkavállalókra vonatkozó dokumentumok elkészítése, valamint munkaügyi kirendeltségeknél bejelentett munkakörökre az állásigény bejelentőlapok megküldése.*

Tapasztalatok, összegzés

1997-2002

Ebben az időszakban, amely egybe esik a két alapítvány intézményeinek és szolgáltatásainak szinte folyamatos bővülésével, feladatait tekintve a közhasznú foglalkoztatás programja is nagyra nőtt a kezdeti elképzelések, amelyek az alapítványok meglévő intézményeinek karbantartási feladatairól szóltak folyamatosan bővültek. Ekkoriban jött létre a csomagmegőrző, a VIP Hajléktalan Idősek Otthona, az adományokat kezelő raktár is egyre több munkát kínált a közhasznú munkásoknak, valamint a két Éjjeli Menedékhely és a Rehabilitációs Otthon napi működését is a program résztvevői segítették takarító és ételosztói munkakörökben. A fővárosi munkaügyi központ mellé belépett támogatóként az újpesti kirendeltség is. Foglalkoztatottjaink valamennyi a szervezetünk által fenntartott intézményének és szolgáltatásának kialakításban és működtetésében fontos helyett kaptak.

A közhasznú foglalkoztatási programba ebben az időszakban jellemzően a saját intézményeinkből kerültek be az ügyfelek, kisebb részt pedig a kirendeltségek által közvetítettek lettek résztvevők.

Az első három évet követően jelentkeztek először markánsan azok a dilemmák, amelyek a szociális szakmai, a munkáltatói, valamint az intézmény fenntartói szempontok nehezen vagy egyáltalán nem összeegyeztethető konfliktusairól szóltak. Tapasztalhattuk, hogy az egy évre tervezett „tisztán” szociális együttműködési megállapodásokat felülírhatják, a fentiekből leírt egyéb szempontok. Akadtak olyan (ugyan viszonylag kisszámú 3-4fő) közhasznú, ügyfelek-munkatársak is, akik évekre beragadtak ebbe foglalkoztatásba.

A védett, megengedőbb munkahely és az hozzá rendelt természetbeni juttatások az első hónapokban ugyan fontos segítséget jelentettek, de a program utolsó három hónapjában a külső munkahelykeresésben a motivációt is csökkentette, hiszen egy civil foglalkoztató nem vagy nem nagyon veszi a figyelembe speciális szociális szempontokat.

Az elsődleges munkaerőpiacra való kijáratot, és az ott megkapaszkodást tovább nehezítette, hogy a résztvevők végzettségét és vagy végzettség nélküli munkatapasztalataikat tekintve a leggyakoribb szakmák, az építőiparhoz vagy a vendéglátáshoz köthető szakmák, és ezek sajnos nagyon kis számban kínálnak legális munkalehetőségeket. A tapasztalatok összegezésekor azonban megállapítható, hogy képzési programhoz hasonlóan a foglalkoztatottjaink körében 20-25%-ra tehető, azoknak az aránya akiknek a helyzete tartósan stabilizálódott és találtak kijáratot a civil és legális foglalkoztatáshoz és legalább ennyien vannak, akik számá-

ra ha időlegesen is de jelentős életminőség javulást eredményezett programban való részvétellel.

2002-2009

A közhasznú foglalkoztatás történetének második fejezete szintén szorosan összefügg a szervezet életében bekövetkezett változásokkal, 2002-ben és 2006-ban is voltak megszűnő intézményeink és szolgáltatásaink, ennek megfelelően a közhasznú foglalkoztatottak száma is csökkent. Ugyancsak kihatással volt a foglalkoztatási programra az is, hogy a munkaügyi központ támogatási rendszere és gyakorlata is folyamatosan változott, (mára gyökeresen átalakult) és ezt nem vagy csak kis részben lehetett összeegyeztetni az eredeti célkitűzéseinkkel. A támogathatók köre, az eljárások, az adminisztráció, az összegek állandóan változtak, ezért is 2006-tól kezdődően újra kellett gondolni a közhasznú munkások szerepét az intézményeinkben. Az utóbbi években a közhasznú program foglalkoztatottjainak szakmák szerinti összetételét csak nagyon kismértékben tudjuk csak befolyásolni, és így a tervezhető intézményi feladatokhoz hangolni, ezért tulajdonképpen sok esetben az is probléma, hogy a felmerülő szakfeladatokat nem mindig tudják ellátni.

A belső fenntartó, karbantartó jellegű munkavégzés, ugyanakkor nem mindig adott elegendő munkát, ennek ellenpontosására külsős munkákat is szerveztünk a közhasznú munkásaink részére. Az elmúlt két-három évben teljesen megfordult a saját ügyfelek illetve a kirendeltség által közvetítettek vagy más társintézményből toborzottak aránya is. Szervezetünk foglalkoztatás rehabilitációval kapcsolatos elképzelései a fentiekben leírtak miatt átrendeződtek, a megváltozott helyzethez igazodtak.

Úgy látjuk, azonban hogy az átalakulóban lévő támogatási rendszer és a saját kapacitásunk szűkössége mellett is sok hajléktalan embernek programunk egyet jelent a kevés számú számára is elérhető munkalehetőséggel.

Tudjuk, hogy a mostanára már csak 8-10 hónapra csökkent idő a komoly szakmai eredményekhez kevés, és a korábbi tapasztalatinkból tudhatjuk, azt is, hogy a sokkal hosszabb idő a speciális rájuk szabott körülmények közötti munkavégzésben, hajlamosít(hat) a bent ragadásra. Mégis fontos célkitűzésünk maradt, hogy a működő szolgáltatásaink mellett, felhasználva minden idevágó ismeretünket valamilyen korszerű foglalkoztatás rehabilitációs programot találjunk ki a most is behozhatatlan hátrányból induló hajléktalan emberek számára. Eddigi ismereteink alapján tudjuk, hogy a témában érintett és segíteni szándékozó civil és állami szereplők (hajléktalanellátók, munkaügyi központok, önkormányzatok stb.) érdekeinek összehangolása szükséges ahhoz, hogy felismerjük, a tüneteket külön-külön ke-

zelő a segítségre szoruló embert nem komplexitásában látó megoldási kísérletek kudarcra
vannak ítélve.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.